

Martin Lombnes

Natt til 3. februar d. a. døde Martin Lombnes i sitt hjem på Nysted, Sørreisa - nær 73 år gammel.

Han blev født på gården Midtskogen i Øvre Rendalen den 2. april 1858 av foreldene Maline og Ole Lombnes. Han var nr. 4 av 6 søsken — 4 brøer og 2 søstre.

På Midtskogen var der skyss- og poststasjon. Der var også megen skogstrafikk så der var aldri mindre enn 4 hester på gården.

Han vokste således op på en gård hvor der stadig rådde travelhet og intenst arbeid, og det kan sees på hans senere livsferd at han i opveksten må ha hatt en god arbeidsskole. Fra sitt 8. år måtte han rett ofte ta ut på postkjørlng o. lign.

Da Martin var 14 år overtok eldste broren, Peder farsgården — som han forresten senere solgte for å overta svigerfarens gård.

Året efter kom en eldre bror av Martin — sjersant Sevald Lombnes — heim efter å ha vært en tur nordover Troms og Finnmark. Turen hadde gjort inntrykk på Sevald og han bestemte sig på å sette sig ner i Sørreisa som handelsmann. Sevald malte «eventyrlandet» i skjønne farver, og Martin kunde ikke dempe eventyrlysten. Om sommeren 1873 reiste så Martin nordover ilag med broren Sevald.

I fellesskap drev de handel på Nordstraum(Smihaug) i Sørreisa noen år. Sevald kjøpte da gården Nordhus som da formentlig i areal var bygdens største gård.

Martin styrte nu forretningen, men som den framsynte mann han altid har vært, så han snart at denne kombinasjon var uheldig og forretningen blev avviklet. Et par år hjalp så Martin broren på Nordhus, men reiste så bort om vintrene — på fortjeneste. En vinter drev han fiske på Finnmark. Derpå tok han arbeid på guanofabrikken på Sanøya i Henningsvær, og blev der ganske snart forfremmet til formann.

Da han hadde arbeidet her en 2-3 år gikk han over til Brettesnes kompaniets guano- og sildoljefabriker hvor han var formann og senere bestyrer for selskapets store tran-, guano- og handelsekspedisjon til Finnmark på den tidligere engelske krigsskip «Traphalgar». Sevald arbeidet imidlertid tungt med stor gjeld og måtte rett ofte få hjelp av Martin for ikke å miste gården.

Da Martin var 32 år, blev han gift med Jensine Kristensen fra Bardu. Et år senere, likviderte Brettesneskompaniet og han måtte søke sig ny beskjeftigelse. Selv vilde han reise til Amerika, men kona og Sevald fikk ham overtalt til å overta endel av Nordhus. Tredjeparten av gården fikk han og overtok samtidig kr. 2200 av pantegjelden.

Det så nok ikke lyst ut å ta fatt på Nysted uten kapital og med en gjeld på kr. 2 200, og der fandtes ikke tegn til hus eller ryddet gjord.

Svigerfaren og Sevald var først med å bestemte for våningshuset. Under sterk tvil godtok Martin tomte. Da taket var kommet på innså imidlertid Martin at tomte var

galt valgt. Og lik sig selv rydda han ny tomt, og huset blev flyttet og tatt ibruk like innunder jul — efter mye slit og mange viderverdigheter.

Det var i 1892 at Martin slo sig ner på Nysted. Lyse forhåpninger bragte ikke dette år. Det var nemlig et følsomt uår. Den 22. juni kom Martin med hustru og 2 barn til Nordhus, og da kjørte de over det islagte Andsvatn.

Det fôr som Martin skrapet sammen i skogen, stjal geitene så det blev ingen buskap første vinteren.

Om vinteren hugget han favneved - som han solgte for kr. 3,50 pr. mål. Neste sommer bygget han provisorisk fjøs og stall. Han søkte på den tid om et lån på kr. 600 i Myrdyrkningsfondet for å få opdyrket 12 mål jord. Efter lange forhandlinger med den forsiktige ordfører klokker Jørgensen, fikk han endelig garanti for et lån på kr 400. En tid senere blev der bygget vei over til Måselv. Den blev lagt langs efter de 12 mål — og ødela hele feltet. Om vintrene måtte Martin ut på Lofoten og Finnmark for å skaffe kontanter. I 12-13 år var han knyttet til Nordlands olje- og kraftfôrfabrikk (sildoljefabrikk) i Svølvær som formann. At han var avholdt, bevises besst med at han et år fikk kr. 1 000 som julegave, og generalforsamlingen påskjønnnet ham samme år dessuten med kr. 700.

All tid og tanke forøvrig ofret han på Nysted, og det dyrkede areal vaks fra år til år. Der blev nok tatt mangt et tungt tak, men så før eiendommen nu år om annet 14 - 15 kyr m. m.

Martin Lombnes har på flere områder vært en fortrinlig foregangsmann. I 1908 fikk han bønderne i Sørreisa med på å starte en sildoljefabrikk a/s. Han ordnet med alt i plan, bygging og drift. På 4 måneder var fabrikk ferdig bygget. Et imponerende arbeidsstykke og utmerket ledet. Fabrikk blev senere solgt med god fortjeneste.

I 1914 bygget bønderne i Sørreisa sitt andelsmeieri. Selvfølgelig var Lombnes en av drivkreftene, og man kan vel først og fremt takke ham for at anlegget blev ferdig før dyrtiden satte inn.

M. Lombnes var meget benyttet i det kommunale og han fulgte grundig med i alle tidens viktigste spørsmål. Den aller siste tid sviktet dog helbrede ham endel.

Han var en høvdingskikkelse - en av de betydeligste innen hans virkeområde. Fred med hans minne.

Sørreisa, den 6. februar 1933

Johs. Høihilder